

**KONFERENCJA NAUKOWA *LINGUISTICS BEYOND AND WITHIN –
THE OUTSKIRTS OF THE REGULAR*, LUBLIN, 18–19 PAŹDZIERNIKA 2017 ROKU**

W dniach 18 i 19 października 2017 roku w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II odbyła się konferencja „Linguistics Beyond and Within – The Outskirts of the Regular”. Była to już piąta edycja spotkań skupiających się wokół zagadnień z pogranicza lingwistyki.

Przemowę inauguracyjną wygłosiła dr hab. Magdalena Charzyńska-Wójcik. Porównała ona społeczność konferencyjną do odrębnej wspólnoty, przyjmującej do swojego grona z roku na rok coraz to większą rzeszę naukowców. Przypomniała także, że owocem każdych obrad są nowe badania, których wyniki są często prezentowane w kolejnych edycjach spotkań.

Konferencję podzielono na odbywające się w tym samym czasie trzy sekcje referatowe, z których każda skupiała się wokół jednego działu językoznawstwa. Same sekcje składały się z dwóch lub trzech wystąpień, po których następowały przerwy połączone z sesjami plakatowymi. Równolegle do części referatowych miały miejsce warsztaty skoncentrowane na tematyce składniowej. Ponadto na początku każdego dnia konferencji oraz po przerwach obiadowych odbywały się wykłady plenarne. Łącznie wygłoszono sto jeden referatów.

Jak w poprzednich obradach, tak i teraz w programie nie zabrakło wykładów gościnnych, które wygłosili naukowcy z zagranicznych uczelni. Prelegentami byli tym razem: Artemis Alexiandou z Uniwersytetu Humboldta w Berlinie w Niemczech, Lívía Körtvélyessy z Uniwersytetu Pavola Jozefa Šafárika na Słowacji, Paul Meara z Uniwersytetu Swansea w Wielkiej Brytanii, a także Pius ten Hacken z Uniwersytetu w Innsbrucku w Austrii. W wykładzie rozpoczynającym konferencję Pius ten Hacken przedstawił jeden ze sposobów postrzegania definicji w słownikach. Na przykładzie gatunku sera, którego nazwa zmienia się w zależności od etapu produkcji, badacz podjął się próby wyznaczenia momentu, w którym dany desygnat zyskuje nową nazwę. W drugim tego dnia wykładzie plenarnym wygłoszonym przez Artemis Alexiandou podjęto dyskusję na temat podobieństw i różnic pomiędzy pasywizacją – zdanie: *The City was destroyed (by the enemy)* i nominalizacją – zdanie: *The destruction of the city (by the enemy) was unexpected*). Analiza została wzbogacona przykładami z języków takich jak grecki czy hebrajski. Kolejny dzień obrad rozpoczęło wystąpienie Paula Meary, który przedstawił swoją teorię na temat mechanizmów uczenia się języka. Jego porównanie nauki słownictwa do modelowania systemów sieci powiązań, działających według zasad funkcji Boole’a dało okazję do dyskusji nad podobieństwami działania

ludzkiego mózgu i komputera. W ostatnim wykładzie plenarnym Livia Körtvélyessy zapoznała uczestników z nurtem stworzonym w Uniwersytecie Pavola Jozefa Šafárika w Koszycach, gdzie opracowywana jest metoda, która miałaby pomóc w ustaleniu cech uniwersalnych dla wszystkich języków przy pomocy obliczania tzw. *saturation value*.

Pierwszego dnia obrady w sekcjach referatowych skupiały się na wystąpieniach z dziedzin takich jak pragmatyka, nauczanie języka, składnia, analiza dyskursu, morfologia i morfosyntaksa oraz fonetyka i fonologia. Tematyka referatów drugiego dnia obrad także odnosiła się do pragmatyki, składni, nauczania języka i analizy dyskursu, a dodatkowo do badań z zakresu językoznawstwa korpusowego i kognitywnego, tłumaczeń, semantyki, bilingwizmu i przyswajania drugiego języka oraz powiązań składniowo-semantycznych.

Najczęstszymi tematami sesji pragmatycznej były analizy aktów mowy oraz zasad kooperacji Grice'a. Wśród podobnych wystąpień można wymienić porównanie asertywnych i deklaratywnych aktów mowy w języku irlandzkim czy eksperyment badający umiejętności perlokucyjne studentów i ich wpływ na zdolność komunikacji w grupie. Podjęto także tematy związane z manipulacją komunikacyjną. Tutaj warto wspomnieć analizę porównawczą komunikacji implicytnej w językach angielskim i włoskim na Twitterze, a także przedstawienie projektu korpusu wypowiedzi politycznych, przeznaczonego głównie do analizy manipulacji informacją. Oprócz tych prezentacji omówiono badanie różnic pomiędzy parami czasowników wyrażających zmianę stanu psychicznego (np. *fascynować* i *zafascynować*), przedstawiono analizę konstrukcji dzierżawczych pro-drop w węgierskim tłumaczeniu „Pippi Långstrump” oraz badanie istnienia jakichkolwiek znaczników prozodycznych odróżniających pytania od trybu rozkazującego, także odnosząc się do języka węgierskiego. Socjolingwistyczny aspekt posiadało badanie, podczas którego próbowano odpowiedzieć na pytanie, która płęć w większym stopniu przestrzega zasad kooperacji w codziennej komunikacji.

Tematem przewodnim sekcji o nauczaniu języka było zaprezentowanie metod wspomagających procesy edukacyjne. Przedstawiono badanie rozwoju umiejętności językowych u licealistów dobrze radzących sobie z językiem angielskim i ocenianie umiejętności mówienia publicznego u uczniów, a także zaprezentowano wyniki skuteczności metody *radical content-based instruction* (RadCBI). Omówiono ponadto propozycję nowej metodologii służącej nauczaniu gramatyki opisowej oraz badanie wpływu zmiany akcentowania na znaczenie wypowiedzi u Polaków uczących się języka angielskiego. Kolejnym wystąpieniem było także przedstawienie wyników badania, podczas którego sprawdzano wpływ stosowania języka ojczystego w trakcie lekcji języka obcego przez nauczycieli.

W czasie powiązanej z powyższą sekcją części skupiającej się na tematyce SLA (*second-language acquisition*) i bilingwizmu zaprezentowano wyniki trzech badań. Pierwsze z nich traktowało o poprawności spontanicznego nazywania przedmiotów przez dzieci. Uwarunkowaną społecznie stereotypizację i przykłady zmiany kodów omówiono w analizie wyników badań sposobów ukazywania bilingwalnych osób w filmach mówiących anglo- i azjatycko-indyjskimi językami. W ostatniej prezentacji zaś przed-

stawiono wnioski z analizy aktów mowy prośby i odmowy u osób uczących się języka węgierskiego, których językiem ojczystym był koreański.

Podczas sekcji fonetyki i fonologii zaprezentowano dwa różniące się tematyką zagadnienia. Pierwsze było omówieniem wyników obserwacji percepcji spółgłosek frykatywnych w języku angielskim u rosyjskojęzycznych mówców, którzy nie uczyli się nigdy wspomnianego języka obcego. Drugie zaś skupiało się na *sentiment analysis* (uznaniu tekstu za pozytywny lub negatywny w odbiorze) przeprowadzonej za pomocą badania cech akustycznych.

W trakcie sekcji o analizie dyskursu także przedstawiono zgoła różne zagadnienia. W pierwszym wystąpieniu autorka podjęła próbę wyodrębnienia elementu charakterystyki stylu Andrzeja Sapkowskiego, który w swoich powieściach używa milczenia postaci do przekazywania różnych treści (np. akceptacji, nieprzychylności). W drugiej prezentacji omówiono, na jakich treściach opierają się wypowiedzi Donalda Trumpa na oficjalnym Twitterze prezydenta Ameryki, używając przy tym metodologii krytycznej analizy dyskursu i odnosząc się do reakcji społeczeństwa na przedstawione wpisy. Kolejne wystąpienie ukazało, w jaki sposób i w jakich kontekstach zaimek pierwszej osoby liczby mnogiej jest używany w filmach instruktażowych. Ostatni referat odnosił się do zastosowania dynamicznego modelu semantycznego ReALIS, pomocnego w ustaleniu granic segmentów, z których składa się każdy dyskurs.

Na sekcję o badaniach korpusowych składały się dwa wystąpienia. W pierwszym zapoznano uczestników z nową nakładką usprawniającą poprawność tagowania języka węgierskiego, przetestowaną z obiecującymi wynikami na dwóch korpusach. Druga prezentacja opisywała konstrukcje tworzone z czasownikami określanymi jako *light verbs* i omówienie ich znaczenia w języku litewskim przy pomocy badań korpusowych.

Podobnie jak powyższa, sekcja tłumaczeniowa także składała się z dwóch prezentacji. Najpierw omówiono przeprowadzoną przez autorkę analizę preferencji zwykłej formuły filmowej od wersji z audiodeskrypcją, stosowaną w wersjach filmowych dla osób z wadami wzroku. Źródłem danych były sceny z filmu „Django Unchained”. Z kolei druga prezentacja skupiała się na strategiach tłumaczeniowych zastosowanych na potrzeby filmu „Dzień Świra”, który posiada charakterystyczną monologową formę.

W czasie sekcji składniowej przedstawiono wyniki badań konstrukcji celownikowych i biernikowych na podstawie wybranej analizy referencji (ang. *A-binding*) i związanej z nią operacji składniowej podnoszenia indeksów (ang. IR, *index raising*). Założono, że *A-binding* może odbywać się tylko w ściśle ograniczonym kontekście i w środowisku określonej budowy grupy frazy rzeczownikowej poprzedzającej referencję oraz zaimka anaforycznego. W kolejnym wystąpieniu poruszono problem struktur celownikowych i biernikowych właściwych dla semantycznej roli doświadczającego (ang. *experiencer*), prezentując badanie różnych pozycji tych konstrukcji w języku polskim oraz konsekwencje związane z przyjmowaną pozycją w strukturze składniowej.

Drugiego dnia konferencji w części również poświęconej składni przedstawiono analizę różnic między czasownikami i przymiotnikami, a także analizę czasowników nieosobowych (ang. *reflexive impersonals*) oraz operacji składniowych (trans-

formacji). Zaprezentowano także złożoną analizę (potencjalnych) przymiotników pasywnych w oparciu o model morfologii dystrybucyjnej (DM, *Distributional Morphology*). Omówiono ponadto wyniki analizy transformacji dla języka tajskiego, opartej na teorii rządu i wiązania (ang. *Government & Binding Theory*). Ostatnie wystąpienia skupiały się na temacie złożoności polskich konstrukcji z bezosobowym czasownikiem oraz na analizie lewego kontekstu, istotnego w określonych zdaniach w języku arabskim.

W wystąpieniach w ramach warsztatów prowadzonych ze składni dominował temat zastosowania paradygmatu generatywnego. Warsztaty omawiały analizę szczegółowych zjawisk składniowych w językach: polskim, węgierskim, angielskim, hebrajskim, japońskim i tajskim. Pierwszego dnia zaproponowano rozwiązania dla kategoryzacji walencji czasownikowej w zdaniach oraz w strukturach powiązanych z czasownikami. Analizowano przypadki opuszczenia lub braku argumentu w konstrukcjach czasownikowych i rzeczownikowych, przeprowadzając operacje redukcji argumentów (ang. *valency-reducing operations*). Przykłady i założenia zaczerpnięto z języka serbskiego, jednak pokazano także innowacyjne opracowanie danych dla języka polskiego. Podczas warsztatów rozważano także możliwości i okoliczności użycia czasownika HAVE, dowodząc przez analizę składniową i semantyczną, że czasownik ten nie jest pozbawiony znaczenia, definiując to ostatnie przez funkcje, jakie HAVE pełni w konstrukcjach, w których występuje. W kolejnej części warsztatów poświęcono uwagę konstrukcjom z rolą doświadczającego (ang. *experiencer*) w polszczyźnie na przykładzie struktur z ON i SIEBIE, analizując wybrane przypadki w opozycji do przykładów z języka niemieckiego i angielskiego. Zaproponowano także szczegółową analizę walencji w odsłownikach (gerundiach) wyrażających aktywność psychiczną (ang. *psych nominals*).

Głównymi zagadnieniami plakatów prezentowanych podczas przerw w obradach były składnia, akwizycja języka, a także zjawiska z pogranicza składni i semantyki. Pierwszego dnia podczas tejże sekcji zaprezentowano następujące tematy: analizę nazw gór, prześledzenie schematów nazw posiłków, gramatykę memów, własności struktur posesywnych oraz przymiotników złożonych, dyskursywną analizę jąkania się, badanie akronimów w języku biznesu, multimodalną analizę stron internetowych wybranych teatrów europejskich, a także styl językowy liturgii w rycie anglikańskim. Drugiego dnia podczas sesji plakatowej zaprezentowano: analizę różnych modeli edukacji dzieci dwujęzycznych, analizę uogólnień w oparciu o aplikację internetową, metodologię nauczania języków słowiańskich, analizę posesywnych zaimków w polszczyźnie, badanie struktur składni zgody w wybranych frazach rzeczownikowych w języku angielskim, analizę przymiotników relacyjnych i projekcji ośrodka skupienia (ang. *Focus Projection*), a także wyniki badania konstrukcji klitycznych w języku polskim oraz składni wyrażen kwantytatywnych w językach polskim i hebrajskim. Wśród plakatów, których tematyka zawierała elementy powiązane z socjolingwistyką, należy wymienić badanie nastawienia osób posługujących się międzynarodową odmianą angielszczyzny wobec osób używających wersji wymowy z polskim akcentowaniem oraz analizę nazewnictwa

przestępców w prasie z zastosowaniem teorii grzeczności językowej, a także badanie podejścia uczniów szkół średnich do nauki języka angielskiego ze względu na ich pochodzenie z Bośni i Hercegowiny.

Podsumowując obrady, zauważa się, że większość prezentacji, jak też sugeruje tytuł konferencji, była skupiona wokół tematów będących na pograniczu językoznawstwa. Innymi słowy, konferencja „Linguistics Beyond and Within – The Outskirts of the Regular” wpisuje się w promowanie interdyscyplinarności lingwistyki, co widać w łączeniu nauk o języku z dziedzinami takimi jak informatyka, psychologia, socjologia czy akustyka.

Magdalena Król

Krzysztof Pilch

Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków